СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIV. Ч. 83. Ню Йорк і Джерзі Ситі, субота, 27. квітня 1946. No. 83. New York and Jersey City, Saturday, April 27, 1946 Vol. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

АЙЗЕНГАВЕР ЗА МІЛІТАРНУ, ЕКОНОМІЧНУ І ДУХОВУ СИЛУ АМЕРИКИ

Нагальник штабу, ген. Двайт Д. Айзенгавер, говорячи в Ню Йорку на вечері, що була закінченням 60-літньої річної конвенції Товариства Американських Видавців Часописів, на тему світового й тривкого миру, заявив, що Злучені Держави мусять задержати свою мілітарну, економічну та духову силу для власної забеспеки, як теж на те, щоби піддержати мир у світі. Знов до світового замирення, казав Айзенгавер, треба йти рівночасно трьома шляхами: 1. Орґанізована міжнародна співпраця. 2. Взаїмне міжнародне порозуміння. 3. Ступневе міжнародне розброєння.

СТАЛІН І ГІТЛЕР ЗАВИНИЛУ ВІЙНУ

В четвер передавано через радіо дискусію з Тавн Гол в Ню Йорку на тему „Яка повинна бути наша політика супроти Росії?" На ту тему говорили: д-р Роберт М. Гочинс, канцлєр Шикаговського Університету, і Джордж Г. Ірлє, бувший офіцир від маринарки і бувший посол до Болгарії й Австрії та бувший губернатор Пенсивенії. Гочинс був за те, щоби Злучені Держави не підготовляли себе мілітарно, бо таке підготовлення може бути звернене тільки проти Росії, бо тільки вона одна моглаб нас заатакувати. А на таке шкода труду і грошей, казав він; нам треба мира, а не перегон у зброєнню. Знов Ірлє заявив, що не було би Другої Світової Війни, якщоб Сталін не був підписав угоди з Гітлером в серпні 1939 року. Отже Сталін допоміг викликати ту війну. Він бажав собі цеї війни, рахуючи на те, що не-большевицькі краї у тій війні себе взаїмно знищать і тим отворять Росії шлях до світового панування. Молотов, советський міністер заграничних справ, казав Ірлє, в тому самому часі рівночасно заохочував Польщу як „свого великого слов'янського брата", щоби ставила опір Німеччині, обіцюючи допомогу. А потім нею з Гітлером поділився. Ірлє був за мілітарно сильну Америку. Таку, що давалаб Советам зрозуміти, що, якщоб вони скинули на американську землю першу атомову бомбу, то „ми у відплату зможемо знищити і знищимо кожне село, кожне містечко і кожне місто в Росії".

Гочинс обороняв становище, щоби виявити супроти Росії добру волю і мирне відношення та цілком залишити в Америці всяку мілітарну підготовку.

УКРАЇНЕЦЬ-СПЕЦІЯЛІСТ ІДЕ ДО КИТАЮ.

Канадійський „Український Голос" пише, що д-р В. С. Чепіль, що займався дослідами над землею в домініяльній експериментальній стації в Свифт Корент у Канаді, виїзджає як земельний експерт УНРРА до Китаю. Тимчасово виїхав до Вашинґтону, щоби там перейти ще короткий курс. В Китаю він матиме завдання привернути землі втрачену в часі війни продуктивність, бо в Китаю провадилося „осмалення землі" на такий лад, як це було в Україні.

ЧИ В НАС ІНАКШЕ?

Журиться П. П. Йолес польським життям в Америці й пише:

„Часто сентиментальні ґазетярі питають самі себе: Що то буде з американськими поляками за 10 або 20 років, як уже не буде польських ґазет, бо стара еміґрація або вимре, або стане через старість неактивною? Як довго вдержаться наші орґанізації, нині піддержувані майже виключно старими іміґрантами?... Молода ґенерація не приходить на наші віча, молода ґенерація не приходить до Народних Домів..." І так далі, і так далі.. А проте, пише він, молодь живе своїм життям! Автор приходить до заключення, що треба доконче модерних „місіонарів", що вказувалиб загалови, які є потрібні реформи; що сказалиб, що не треба цілого ряду різних дрібних орґанізацій і клюбів, а треба мати на місцях більш сцентралізоване життя, що внесло би нового духа і оживлення.

ЩО ЯСНІШЕ ВІД СОНЦЯ?

На це питання дають большевицькі У. Щ. Вісти, друкуючи вірша Павла Тичини. В ньому пишеться, що є на світі щось ясніше від щастя, від живого роду і рідної хати. Є щось тепліше від людського серця і „ясніш од сонця". Це — „Сталін, батько Правди, Сили й Змоги".

Як далеко й куди дійде отсе огидне плазунство, важко вже й передбачити. Такою гидотою годують нині український нарід „найбільші поети", а американські прислужники Кремля пробують це ще вщіплювати і в американських робітників, задурманених большевицькими запроданцями.

ПОГОДИЛИСЬ ЩОДО ОРҐАНІЗАЦІЇ В СПРАВІ СКИТАЛЬЦІВ

ВАСИЛЬ САДОВИЙ.

Така є нова „фіґура" у Львові, коли брати під увагу те, що звідомляють советські джерела. Тепер він зветься Василь Григорович Садовий, що тому 35 років був ніби сільським хлопчиною, але за Советів їздив у Київ і Москву „визволяти" і „возсоєдиняти" західну Україну, а тепер в заплату за те є — заступником голови міської Ради у Львові. Не знати тільки, чи є яка людина, що знала Львів і Галичину до приходу большевиків, знала теж і ту „велику особу", що її тепер розреклямовує большевицька пропаґанда.

ВІКТОР І ЛІЗА...

Це такі побралися тепер в Карпатській Україні, про що пише советський журнал „Україна". Віктор з „Великої України", а Лізу стрінув під Будапештом, як „поневірялась в одного мадярського пана". Привіз її до рідного села і так „сьогодні в Голубенному весілля" при звуках „нової" коломийки: „Ой Сталіне, Сталіне, Сталіне великий, хочем бути в одній хаті з тобою навіки". Хтоб гадав, що хоч на весіллю заспівають, що то молодий хоче бути з молодою в одній хаті навіки. Та де там! Тільки з одним Сталіном навіки!

ПЕРШИЙ БОЛЬШЕВИК У РОСІЇ.

Так назвав М. А. Алданов російського царя Івана Грозного у своїй книжці „Дві революції", виданій французькою мовою в 1921 році. Як відомо, цей лютий і кривавий цар тепер у Советах у великих пошанах за те, що як пише московська „Правда", старався „роздавити їдовиту гидру реакції й вів Росію по шляху творення великої сцентралізованої потуги".

„НІКЧЕМНІ ТИПИ".

Так пишеться в большевицьких У. Щ. Вістях про Ігора Гузенка в Канаді, що „залюбився в свободі", і про Віктора Кравченка, що написав книжку „Я вибрав свободу". Обидва вони бувші урядовці советських амбасад. І як виявляється з роду українці. Перший викрив советське шпигунство в Канаді, а другий описує правдиво советське пекло. Супроти такого „нікчемниками" є хіба У. Щ. Вісти, а не ті люди, що роблять таку добру прислугу Америці, Канаді й людству, а ще українському народови зокрема.

Лондонський кореспондент часопису Ню Йорк Таймс звідомляє, що Злучені Держави і Совєти погодилися щодо нової окремої орґанізації, яка мала би займатись скитальцями і дисплясованими особами. Було це на нарадах Комітету Обєднаних Держав Для Справ Скитальців і Дисплясованих. Та нова орґанізація не мала би бути дуже тісно звязана з Обєднаними Державами, якщо мала би гладко функціонувати, казав Джордж Ворен, представник Злучених Держав. Та замітне це, що совєтський представник пішов ще дальше і був за те, щоби ця орґанізація була „цілком незалежною" й співпрацювала тільки з Асамблеєю Обєднаних Держав, і то через звязкового. Знов Ворен заявлявся за тісний звязок з Соціяльною і Економічною Радою Обєднаних Держав. Сер Герберт Емерсон, високий комісар Інтер-Ґовернментел Коміті, що то займається скитальцями, підкреслив, що розміщення скитальців забере кілька років, та що ця нова орґанізація, що буде займатись цею справою, мусить мати ясне поручення і ясні вказівки, а теж і найвищий авторитет, якщо має вивязатись з цього важкого завдання.

БАНДЕРА, АНДРЕС І ПАПА.

Вісти про те, що в Карпатах та на Лемківщині істнують повстанці, що їх звуть „бандерівцями" вияснюють большевицькі У. Щ. Вісти дуже просто. Пишуть, що це „бандити", звязані з „вихованцем німців" Бандерою, та що в тому є „рука Ватикану", а можливо й польський ґенерал Андерс, що командує польськими військами, що є в Італії.

ТАКИ ЛІПШЕ В ПОЛЬЩІ, НІЖ В СССР!

Так думають принаймні польські жиди і покидають советську територію, якщо тільки мають змогу. Покидають навіть таке місто як Львів і переносяться до польських міст як Краків, Лодзь, Люблин, Ченстохова чи Варшава, не зважаючи, що в Польщі ще далі шириться антисемітизм. З Сибіру вернуло до Польщі вже 10,000 жидів, а ще має вернути 160,000. Таке пише жидівська ґазета „Форвертс" з 25. лютого на підставі відомостей, що їх дістала від делеґації жидівських соціялістів, що прибули з Польщі до Америки.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

З НАДІСЛАНОГО ЗО СВІТУ

ПЕРША ЖЕРТВА.

Навряд, чи слова великого гетьмана про „чайку-небогу", що вивела чаєнят при битій дорозі, можна було застосувати до України будь-коли з більшою точністю, як власне вчасі другої світової завірюхи. Земля наша, так густо зрита кулями, так обильно зрошена кровю і так щедро засіяна трупом упродовж віків, стала в останній війні центром найзапекліших в історії людства боїв.

Серце розривається з болю, пястуки затискаються з люті на саму згадку того, що доводилось зазнати нашій країні й пережити нашому людові підчас цеї божевільної мясорубки. Щоби змалювати ту суспільну руїну та бездоню горя і недолі, немає ані людських слів, ані досить яркиx красок. Можливо колись Нестор напише новий літопис цей найбільшої грози; можливо появиться новий Данте та створить новий епос, перед яким мусить збліднути всяке пекло.

Ось рік 1938. На політичному небосклоні нависли важкі як олово й темні як осіння ніч хмари. В повітрю уже відчувалось запах пороху. А народ наш, виконуючи свої щоденні обовязки далі вивчав „Короткий курс історії КП(б)У" і не випростовуючи спини від невільничої праці ще й змушений був співати, що „жити стало краще, жити стало веселіше". В тому часі події в Карпатській Україні продирались через Збруч і доходили аж до Дніпра, хоч і через густий фільтр різноманітної пропаганди. Але народ відчував у чому діло. Відчув, що чужа сила творила там для себе пригожі обставини, але як тільки український нарід намагався використати це для себе, то спробу цю втоплено в крові. А як той русявий молодець — Зенон Косак — звернувся ізза цього з протестом до гітлерівського представника в Хусті, то дістав коротку відповідь: Здайтєсь! Та що таке не буває в щирих українських синів, то доказав цього Косак своєю смертю на зелених схилах Карпат. А нарід наш перший склав жертву крови в боротьбі проти гітлерівського „нового порядку".

Дорош Заграва, Мадрид.

НІКОГО КРІМ НЬОГО...

В Царгороді стоїть в італійській церкві Святої Діви Марії чудова статуя Христа Спасителя. Ласкаве і добре обличчя Його завше притягає мене до себе і я так люблю зайти до тої церкви, коли там тихо й нікого немає.

Тепер, весною, я бачу завжди біля ніг Христа китиці чудово пахучих фіялок. Отся постійна присутність квітів, завше свіжих і завше на одному і тому самому місці, прикрашуючих рани від цвяхів на святих ногах — звернула мою увагу. Та якось випадково побачив я і ту таємну, побожну жінку, що покладала на божественні рани китиці свіженьких фіялок.

В церкві нікого не було. Я молився перед образом цієї статуї Христа, коли несміли вагові кроки і кашель порушили глибоку тишу храму.

Бідна бабка тримала в сухих схудлих руках свіжі китиці фіялок...

Ставши на носки, щоби зручніше було діяти, вона взяла вчорайші квіти і на їх місце поклала нові, зітхаючи й цілуючи кожну квітку.

Мені дуже захотілося розпитати її.

— Ви, я бачу, не тутешна. Здалека приїхали?

— Здалека? — перепитала бабуся з подивом дивлячися на мене.

— Так, я здалека, — додала вона.

— Алеж звідки? — настоював я.

— Зза кордону, там де лише гори... Щоби прибути сюди мені велику подорож прийшлось зробити.

— Давнож тут? — запитую.

— Давно вже, — втомлено відповіла і трохи згодом задумливо додала: Мене звідтам викликав мій син єдиний... перед смертю... Тепер я залишилася одна... з Ним. І вказала на Христа.

— Чомуж не вертаєтеся до дому, до своєї країни?

— Цеж так далеко!...

— Є там же хто з близьких?

— Нікого.

— А тут?...

— Також нікого крім Нього, відповіла, поглядаючи на Спасителя в живій статуї...

Помалу миготіли свічки, ледве освітлюючи тьмяну церкву.

Бажаючи задовольнити мою цікавість бабуся лагідно додала:

— Я простягаю руку по милостиню... Усеж, що отримую, я приношуб Йому... Тепер купую щодня фіялки, потім гвоздички, далі троянди, а на Страсному Тижні ставлю дві великі свічки.

Останні слова вона промовила з якоюсь то особливою дітою гордістю, ніби бажаючи показати, які великі вона ставить свічки.

Я допоміг їй покласти квіти біля ніг чудової статуї Христа, а вона зробила прощальне привітання рукою й зникла в темряві храму, залишивши в мене гарування таємного видіння...

Микола Забелло, Царгород.

Мучеництво України — найбільший злочин!

„Україна! Ані її назви, ані її кордонів не має на мапі Европи"; країна-фантазма. Якщо запитаєте росіян-емігратів, чи совєтських, за виїмком фікції, яку ці останні намагаються зараз заступати — поляків чи румунів, вони вам скажуть: Україна не існує. Тимчасом поневолення й мучеництво України це найбільший злочин, який знає історія!

„По її безкраїх ланах між Европою й Азією упродовж століть прокотились найрізноманітніші племена й раси; тому то історія України так багато вподії переломного значення.

„З Іваном Грізним починається російський імперіялізм. Україна змушена обставинами, стається союзником Росії; зразу союзником, а опісля жертвою. І від того часу аж по рік 1917, коли було проголошено самостійну українську республіку ціла її історія не є нічим іншим як тільки боротьбою за державну незалежність. Плідними землями України поділились Росія й Польща; ця доба в історії України називається руїною. Україна ні на хвилину не залишає боротьби проти окупантів, але після бою під Полтавою в 1709 р. ця боротьба безуспішна. Всеж таки український національний рух не завмирає й досягає свого вершка в р. 1919. Українська історія, література, етнольогія є зброєю в цій нерівній боротьбі. Палкі вірші Шевченка збуджують у народі безмірний ентузіязм. В добу „декабристів" (1825) творяться в Україні тайні революційні товариства, з метою вибороти Україні втрачену незалежність.

„В р. 1917, коли почала валитись Росія, Україна вже має свій парлямент. Цей період боротьби українського народу звязаний з імям Симона Петлюри.

„У Версалі чотири країни ділять територіями України: Росія, Польща, Румунія й Чехословаччина погодились, а Україна стає країною-фантазмою.

„Перестає існувати українська держава, але не припиняється боротьба за неї народу українського. Навпаки, вона поглиблюється й радикалізується".

Це так пише еспанський католицький часопис „Сіньо", Мадрид, з 26. січня 1946.

ГАРНЕ ВЕЛИКОДНЕ ЧИСЛО

Видаване в Олифант, Па., для української молоді "UKE VIEWS" вийшло гарно зредаговане за місяць квітень як „Великодне число".